

Utlåtande från extern kvalitetsutvärdering av Biomedicinska analytikerutbildningen vid Göteborgs universitet

Uppdrag och arbetsprocess

Utvärderingen ingår i Göteborgs universitets arbete med kvalitetssäkring av utbildning enligt rektors policybeslut "Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning vid Göteborgs universitet" (Dnr V2016/378) och arbetsprocessen följer akademistyrelsens instruktioner "Instruktion för externa utvärderingar av utbildning på grund och avancerad nivå vid Sahlgrenska akademien" (Dnr V2016/955).

Underlag för granskningen har tillhandahållits av Göteborgs universitet, sammanställt av programansvarig Camilla Hesse. Skriftligt material utgjordes av de beslut och instruktioner som berör Sahlgrenska akademins utbildningsutvärderingar, de dokument som föreskrivs i instruktionerna, undantaget självreflektion, samt samtal under platsbesök i Göteborg 28-29 augusti 2018. Program och deltagare vid platsbesöket, se bilaga 1, samlat dokumentunderlaget finns i särskild *ShareFiles-mapp* på Göteborgs universitet.

Bedömargruppen tackar för förtroendet att få delta i granskningen och avger härmed sin redovisning, vilken är baserad på de åtta utvärderingskriterier som ovan refererade styrdokument anger som grund för arbetet, samt övriga aspekter som framkommit under granskningen.

Bedömargruppens deltagare

Anita Hurtig Wennlöf, bitr.prof. Örebro universitet, fysiologisk inriktning (ordf.)
Ann-Sofi Rehnstam-Holm, prof. Högskolan Kristianstad, laboriemedicinsk inriktning
Ruth Wickelgren, verksamhetsföreträdare laboriemedicinsk inriktning
Lena Kristenson, verksamhetsföreträdare fysiologisk inriktning
Tor Jonsson, studeranderepresentant Linköpings universitet
Eva Niste, intern ledamot Göteborgs universitet

Sammanfattning

Bedömargruppens sammantagna intryck av dokument och intervjuer är att Biomedicinska analytikerprogrammet, inriktning laboriemedicin och inriktning fysiologi, når de nationella målen för yrkes- och kandidatexamen. Den skriftliga dokumentationen saknar tydlighet inom enstaka områden, t.ex. översikter av lärosätets organisation och den verksamhetsförlagda utbildningens fördelning under programmet, men de områden som var svåra att bedöma stärktes av intervjuer med lärare, studenter och företrädare för de kliniska verksamheterna.

Förbättringsområden är främst att skapa en mer strikt struktur för dialog mellan programledning *versus* kursansvariga, verksamhetsföreträdare och övriga lärare, samt att formulera bedömningskriterier för kursmål inom samtliga kurser.

En rad välavgränsade förbättringsområden är redan identifierade av programledningen och utvecklingsarbete pågår. Långsiktigt förändringsarbete föreslås rikta in sig på bedömargruppens återkommande kommentarer runt otydligheter i lärosätets ledningsstrukturer, forum för dialog samt pedagogisk meritering för att förstärka programledningens möjlighet att samordna och utveckla programmet ytterligare.

Redovisning av bedömargruppens kommentarer på styrdokumentens bedömningskriterier (punkt 1-8) samt gruppens övriga synpunkter (punkt 9).

1. - att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål

Styrkor: Programmets samlade kursmål motsvarar i betydande grad examensmålen för både yrkesexamen och kandidatexamen.

Svagheter: Enstaka mål är otydliga i dokumenten, t.ex. för patientnära arbete inom laboriemedicin, med det framkommer vid intervju att detta ingår.

Vid en genomlysning av formuleringarna av kursmålen genom programmet är inte progressionen tydlig i hur kursmålen uttrycks, medan intervjuerna ger vid handen att innehållet i kurserna blir alltmer fördjupat och komplext i senare kurser.

För att bedöma att de faktiska studieresultaten motsvarar kursernas mål saknas bedömningskriterier för ett flertal kurser.

Verksamhetsföreträdare betonar att spridningen mellan studenterna de träffar under verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är mycket stor, vilket bedömargruppen uppfattar som en varningsklocka för att enstaka studenter med svaga studieresultat ändå kommer vidare i programmet.

Reflektion/rekommendation: Bedömargruppen finner sammantaget att samtliga nationella examensmål för Biomedicinsk analytikerexamen och kandidatexamen adresseras under programmet.

Behovet av att arbeta med att utveckla lärandemål, examinationer och bedömningskriterier är redan identifierat av programledningen, vilket framgår av dokumentet "Årlig kvalitetsuppföljning av utbildningar vid Sahlgrenska akademien – 2018 års rapport från BMA-programmet".

Intervjuerna ger en bild av stor variation i medvetenheten om kursernas styrdokument (inklusive ev. bedömningskriterier) mellan programmets ledning/interna lärarresurser och externa/forsknings- och klinikverksamma lärare.

Om samtliga dokument läggs in i studiehandledningen borde kopplingen mellan kursens mål – innehåll - läraaktiviteter - examinationer – bedömningskriterier (*constructive alignment*) tydligare kunna synliggöras för både studenter och de lärare som deltar i utbildningen utan att tillhöra programledningen.

Försök att finna vägar att öka följsamheten till de dokument som faktiskt finns!

2. - att undervisningen sätter studenternas lärande i centrum

Styrkor: De närvarande studenterna rapporterade enhälligt att de känner stöd i sitt lärande och har lätt att komma i kontakt med programmets fasta lärare.

De intervjuade lärarna har en koppling till verksamhetsområdet och visar stort engagemang i studenternas individuella läroprocess. Det finns ett tydligt inslag av respekt för att utbildningen ska leda till ett legitimationsyrke och lärarna är angelägna att stödja studenter som har extra behov av stöd.

Centrala stödfunktioner (språk- och skrivstöd) finns för studenter med extra behov.

Aktiviteter innehållande interprofessionellt lärande och internationalisering finns. Planer för peer learning/samverkanslärande omnämns vid platsbesöket.

Studenterna rapporterar att de är nöjda med lokaler för teori och laborativa moment.

Svagheter: Kursutvärderingar (enkäter) har mycket låg svarsfrekvens och kan inte användas som underlag för kursutveckling.

Vi kan inte se några tydliga inslag av nyare pedagogiska format så som inspelade föreläsningar, virtuella laborationer och andra former av "e-lärande", vilket skulle kunna stödja vissa studenter i deras läroprocess.

Även om medel finns att söka för att stödja ökad genomströmning tycks det föreligga svårigheter för lärarna att få ut den beviljade tiden för projektens genomförande. Därmed saknas i praktiken en funktionell resursallokering för den växande skaran av studenter med extra behov av stöd av lärarna.

Reflektion/rekommendation: Ett tydligare och mer strukturerat arbete med pedagogik borde övervägas, t.ex. genomförande och utvärdering av ovan identifierade svagheter (inspelade föreläsningar, virtuella laborationer och andra former av "e-lärande") som följs upp av seminarier.

Befintliga centrala stödfunktioner behöver kommuniceras ännu mer till både studenter och lärare för att de ska bli kända och utnyttjas mer. Dessa funktioner borde kunna avlasta individuella lärare och bidra till att öka genomströmningen.

3. - att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet

Styrkor: Den vetenskapliga förankringen tycks väl tillgodosedd! Både programledning och externa lärare har hög akademisk kompetens, och kombinationstjänster (undervisning/klinik) ger möjlighet till verksamhetsanknytning av programmet

Svagheter: Innehåll och form är utöver ämneskunskap beroende av såväl omvärldsanalys, pedagogisk kompetens och styrning/uppföljning av vad som ska ingå och hur det läggs fram. Externa högkompetenta lärarinsatser passar inte alltid in i programmets struktur enligt studentutsagor.

Reflektion/rekommendation: En tydligare och gärna mer omfattande struktur för dialog mellan programledning och verksamhetsföreträdare behöver formaliseras, för att möta nuvarande och framtida behov inom yrket.

Sök hjälp i lärosätets linjeorganisation för att tydliggöra vad som bör ingå i utbildningsuppdragen som externa lärare genomför för att lätta på pressen för programledningen och enskilda kursansvariga lärare i samordning av och "förhandlingar" med externa lärare. En åtgärdsplan bör tas fram som beskriver hur de överenskommelser som inte uppfylls, t.ex. frånvaro av lärare vid det årliga kursrapportmötet, ska hanteras. Vi föreslår att detta ersätts med utförlig skriftlig rapportering.

4. - att lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig, högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll

Styrkor: Hög vetenskaplig kompetens finns, liksom verksamhetsanknytning i form av kombinationstjänster (utbildning/klinik). Officiell hållning att den pedagogiska skickligheten likställs med den vetenskapliga skickligheten vid tillsättning av tjänster. Andelen lärare med grundläggande högskolepedagogisk kompetens är hög och programledning har genomfört pedagogiska projekt.

Svagheter: Ingen av programmets lärare har uppnått den högskolepedagogiska excellensnivå och ingen morot verkar finnas för att lärare ska söka denna meritering. Därmed uppfylls inte riktigt kriteriet med avseende på aktuell och adekvat högskolepedagogisk kompetens.

Drivkraften för den pedagogiska utvecklingen hos lärarna verkar ligga helt hos individen. Från akademi- och institutionsledning saknas riktlinjer och uppföljning för den pedagogiska utvecklingen och kompetensförstärkningen för lärarna.

Antalet lärare kan betraktas från flera synvinklar. Programledning/fasta lärare verkar vara få/ha lite tid för sina uppdrag, alternativt att det kan föreligga oklarheter i vad som ingår i uppdragen. Samordning av ett stort antal externa lärare ”syns inte” i deras uppdrag. Antalet externa lärare med avgränsade utbildningsinsatser verkar vara mycket högt.

Reflektion/rekommendation: Utnyttja de centrala stödfunktioner som finns för att utveckla högskolepedagogik och didaktik.

Det bör finnas en institutionsplan som underlättar ett aktivt och uppföljande arbete för hur den högskolepedagogiska/didaktiska kompetensen hos lärarna ska stödjas och utvecklas. Detta är viktigt för utbildningens hållbarhet och lärarnas kompetensutveckling, då högskolepedagogisk meritering blir allt viktigare vid befordringsärenden och meritering till nya tjänster.

5. - att utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov

Styrkor: Verksamhetsföreträdare är nöjda med nya kollegor från programmet.

Svagheter: Det finns förväntningar på att studenterna ska presenteras för ”framtidens laborativa verksamhet” i högre grad än nu. Det innebär att det finns farhågor kring att tyngdpunkten är förskjuten mot metodik på väg ut, snarare än metodiker på väg in. En viss överlappning av VFU-moment föreligger och bör genomlysas för att bättre utnyttja de olika VFU-placeringarna.

Reflektion/rekommendation: Återigen, öka kontaktytorna mellan programledning och verksamhetsföreträdare. Eftersträva att introducera nya områden t.ex. IT-hälsa, bioinformatik, automatisering, svarsskrivning, hälsoekonomi etc för att ev. följa upp det med kurser på avancerad nivå.

6. - att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Styrkor: De närvarande studenterna rapporterade enhälligt att de kände sig delaktiga och i centrum! Studenterna är nöjda med möjligheten till löpande informell kontakt med lärarna. Kursrapporter återkopplas systematiskt till nästa kull av studenter.

Svagheter: Kursutvärderingar (enkäter) har mycket låg svarsfrekvens och kan inte användas som underlag.

Reflektion/rekommendation: Fortsätt arbetet med att stimulera studenterna att medverka vid kursvärdering och inför andra former av dialoger med studenterna.

7. - att en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger

Styrkor: Studenterna är nöjda med lokaler, bibliotek etc. Finns särskilda satsningar för nyanlända studenter med behov av extra språkstöd.

Mentorsprogram för nya studenter ska startas (äldre studenter ska vara mentorer).

Svagheter: Begränsningar i platstillgången inom VFU lyfts tydligt från både studenter, lärare och verksamhetsföreträdare. Särskilt svårt tycks det vara för studenter inom fysiologiinriktningen, där få VFU-placeringsmöjligheter finns och studentantalet har ökat.

Vissa VFU-placeringar innebär ökade kostnader för enskilda studenter och det upplevs orättvist.

Studenter med svaga studieresultat ingår mer sällan i samverkansgrupper än studenter med starka studieresultat och deras behov riskerar därmed att inte bli uppmärksammade.

Reflektion/rekommendation: Verka för att merkostnaderna för de studenter som får VFU-placering utanför centralorten utjämnas. Det är en viktig *lika-behandlings-fråga* för studenterna!

8. - att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

Styrkor: Dokumenten "Kursrapportmöten" och "Årlig kvalitetsuppföljning av utbildningar vid Sahlgrenska Akademien" ger många värdefulla aspekter på hur arbetet fungerar. Bra att dessa systematiskt återkommande aktiviteter finns! Bra att mötena protokollförs och därmed har en officiell prägel.

Svagheter: Det är otydligt hur uppföljningen av utvärderingarna görs. Programledningen tycks inte ha möjlighet att ställa krav på deltagande i forumet "Kursrapportmöten", och det framgår under platsbesöket att det är en svår balansgång mellan att vara uppdragsgivare/beställare och att vara i beroendeställning till verksamhetsföreträdarnas medverkan i programmet.

Det finns också otydligheter kring hur de beslutade kvalitetsutvecklande åtgärderna som identifierats ska genomföras och följas upp, exempelvis vad gäller tidsplan, på vilket sätt det ska ske, samt vilka som är ansvariga för arbetet.

Reflektion/rekommendation: Gränsproblematiken i de inbördes rollerna mellan utbildning, forskning och klinisk verksamhet behöver lyftas till högre organisatorisk nivå för att

tydliggöras, detta för att bidra till ett yrkesrelevant och långsiktigt hållbart program.

Dokumentet ”Årlig kvalitetsuppföljning av utbildningar vid Sahlgrenska Akademien” avslutas med en redogörelse över vilka förbättringsåtgärder som ska prioriteras under nästa verksamhetsår och programledningen listar följande fem områden (a-e):

- a) Säkerställa att kopplingen mellan forskning och utbildning utvecklas och följs upp t.ex. genom att inventera antalet lärandemål som examineras
- b) Metod att mäta kvalitet på studenternas prestationer, t.ex. genom benchmarking med andra lärosäten i Sverige. Diskussion påbörjad om att granska varandras examensarbeten. Även nationell slutexamination har diskuterats.
- c) Systematiskt arbeta med lärandemål och examinationer samt bedömningskriterier.
- d) Ta fram studiehandledningar för alla kurser.
- e) Utvärdera VFU-placeringar och följa upp handledarkompetensen.

Bedömargruppen stöder dessa prioriteringsområden som bör kunna uppnås inom ganska snar framtid.

Mer långsiktigt förbättringsarbete föreslås rikta in sig på bedömargruppens återkommande kommentarer runt ledningsstrukturer för att förstärka programledningens möjlighet att samordna och utveckla programmet ytterligare. Detta innebär behov av tydlighet runt forum för dialog mellan programledning/student/verksamhetsföreträdare/externa lärare, samt högskolepedagogisk meritering. Arbetet med dessa långsiktiga utvecklingsområden torde behöva stöd och en tydligare ansvarsfördelning från lärosätets linjeorganisation.

9. Övriga synpunkter från bedömargruppen

- Tidpunkten för platsbesöket, straxt innan höstterminen, försvårade mötet med representativa studenter. De mest erfarna studenterna saknades helt, eftersom de hade avslutat sin utbildning, och grupperna av programstudenter hade inte ”kommit igång”. Om möjligt bör även detta beaktas vid kommande utvärderingsomgångar. Vi föreslår platsbesök under tidig vårtermin, då termin 2-,4- och 6-studenter bör finnas tillgängliga.
- Det saknades studentrepresentanter för inriktning fysiologi. De lämnade en skriftlig kommentar, men inga förtydligande intervjuer kunde hållas, vilket var en klar brist
- Väl förberedd granskningsomgång. Dokumenten var tillgängliga i god tid och fanns både i *ShareFile*-mapp och sändes i pappersformat enligt önskemål.
- Utmärkt stöd till bedömargruppen före och under platsbesöket; biljett- och hotellbokning, datorsupport, mat, frukt och fika. Tack för det!

Schema för platsbesök
Extern kvalitetsutvärdering biomedicinska analytikerprogrammet
Lokal: Birgit Thilander, Medicinaregatan 3

Tisdagen 28 augusti 2018

12.00-12.30	Välkommen till Sahlgrenska Akademin <i>Silvana Naredi, vicedekan för utbildningsfrågor Sahlgrenska Akademin</i> <i>Jonas Gren, utvecklingsledare Sahlgrenska Akademin</i> <i>Evelyn Vilkmán, utbildningshandläggare biomedicin,</i> <i>Välkomnar och svarar på eventuella frågor</i>
12.30-13.45	Bedömargruppen har ett internt förberedande möte <i>Lunchboxar finns för bedömargruppen</i>
14.00-14.45	Studenter T3 och T5 <i>Mikaela Claesson, T3 Laboriemedicin</i> <i>Elin Frank, T5 Laboriemedicin</i> <i>Josefin Johansson, T5 Klinisk Fysiologi</i> <i>Gabriella Bengtsson, T5 Laboriemedicin</i> <i>Katarina Turner Stenström, T5 Laboriemedicin</i>
15.00-15.45	Lärrarrepresentanter <i>Caroline Schmidt, kursledare BMA054</i> <i>Bertil Macao, biträdande kursledare BMA042</i> <i>Ali-Reza Moslemi, kursledare BMA033 och BMA043</i> <i>Anita Persson, kursledare BMA038</i> <i>Gunnel Hellgren, kursledare BMA012</i>
16.00-16.45	Institutionsledning/programledning/utbildningskommitté <i>Magnus Braide, viceprefekt biomedicin, ordf utbildningskommittén</i> <i>Marianne Quiding Järbrink, proprefekt biomedicin</i> <i>Malin Levin, avdelningschef molekylär och klinisk medicin</i> <i>Gudmundur Johannsson, viceprefekt för utbildning, institutionen för medicin</i> <i>Camilla Hesse, programansvarig BMA-programmet</i> <i>Erika Lindberg, studierektor inriktning laboriemedicin</i> <i>Bente Grüner Sveälv, studierektor inriktning klinisk fysiologi</i>

Bedömargruppen avsätter tid under kvällen för att sammanfatta dagens intryck

Onsdagen 29 augusti 2018

9.30-10.15	Avnämare och/eller alumner <i>Anita Viskari, enhetschef klinisk kemi SU</i> <i>Hanna Frost, enhetschef klinisk kemi Kungälv</i> <i>Sanna Emanuelsson, biträdande vårdenhetschef, Klinisk fysiologi, Borås</i> <i>Malin Svensson, alumn och sektionsledare klinisk kemi SU</i> <i>Viktor Lysell, alumn och sektionsledare klinisk fysiologi SU</i>
10.30 – 11.15	VFU-handledare och VFU-samordnare <i>Anne Petersen, VFU-samordnare BMA-programmet</i> <i>Pia Gabrielsson, huvudhandledare SÅS</i> <i>Marion Walser, huvudhandledare laboriemedicin SU</i> <i>Annika Björkenor, huvudhandledare neurofysiologi SU</i> <i>Helen Samuelsson, handledare klinisk fysiologi NÄL</i>
11.30- 12.00	Kort återföring till programledningen
12.00-15.00	Lunch och bedömargruppen arbetar enskilt med bedömarutlåtandet

Grunden för utvärdering med externa bedömare är att avgöra om utbildningen svarar mot universitetets följande kvalitetskriterier:

- att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål
- att undervisningen sätter studenternas lärande i centrum
- att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet
- att lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig, högskolepedagogisk och ämnesdidaktisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll
- att utbildningen är relevant för studenternas och samhällets behov
- att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen
- att en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger
- att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs